

O smislu bivanja in biti

Nebojša Pop - Tasić: Salto mortale. Režija **Silvan Omerzu.** Lutkovno gledališče Maribor.

Špela Standeker

Pod zadnjo premiero v letošnji sezoni Lutkovnega gledališča Maribor – predstavo **Salto mortale** – se je kot režiser, avtor lutk, scenograf in kostumograf podpisal **Silvan Omerzu**, besedilo pa je posebej za lutkovni oder ustvaril **Nebojša Pop - Tasić**. Kot vir navdiha sta Popu - Tasiću služila poznosrednjeveška alegorija Mrtvaški ples in srednjeveški ples norosti oziroma Vidov ples, ki pa ju je uporabil zgolj kot okvir, v katerega je vpletel epizode iz življenja skorajda arhetipskih protagonistov.

Zdi se, da je že sama struktura sijajno napisanega besedila navdihnila Omerzuja pri postavitvi odra, saj je v skladu s tekstom oblikoval sceno in jo razdelil na dva nivoja – na vrhnjem nivoju se prepletata Mrtvaški in Vidov ples, spodnji nivo pa je prihranjen za

krajše scene, ki prekinjajo dogajanje na zgornjem nivoju. Glede na Omerzujev močan avtorski podpis je že na prvi pogled očitno, da se je tokrat odločil za drugačno vrsto estetike, kot je prevladovala v njegovih zadnjih predstavah (Hiša Marije Pomočnice, Prepovedane ljubezni ali Stolp), v tehničnem smislu so lutke kombinacija namiznih, bunraku lutk in javajk, v predstavi pa vseskozi prevladujejo črna, rdeča in bela barva, ki podčrtujejo teme smrti, življenja in tistega nekaj več.

Medtem ko se na zgornjem nivoju odra odvija ples, ki na nekaterih mestih prehaja v vročične, orgiastične seanse, delujejo epizodne scene na spodnjem nivoju odra kot lahкотni komični vložki, v katerih je Pop - Tasić med drugim uporabil tudi precejšnje mero pouličnega humorja. Ta hitra izmenjava med vrhnjim in spodnjim nivojem prizorišča ter navidezna brezskrbnost protagonistov pa deluje le kratek čas, saj si spodnji del odra v nadaljevanju predstave »prisvoji«

lik Lenuha, ki ga je avtor besedila uporabil kot poosebljenje drugega. Lenuh se namreč ne spreneveda in se za razliko od preostalih likov predstavi kot to kar je: »Lenuh je moja služba«. S svojo odkritosrčnostjo in pristnostjo najprej vznejevolji, nato razburi in v končni fazi razkrinka preostale like, njihove prevare in potvarjanja. Tako ne traja dolgo, da se pokažejo njihovi »pravi obrazi«, kar je režiser poudaril z uporabo mask. Lutke namreč nimajo oblikovanih glav, ampak nosijo maske, tisto, kar te maske izpovedujejo, pa pride najbolj do izraza v sceni, ko lutke proti občinstvu obrnejo svoje hrbte in tako predočijo praznino, ki jo skrivajo za svojimi obličji. Protagonisti se v trenutku predstavijo kot »nosilci mask«, njihovo bivanje pa se izkaže določeno z zgolj navideznim redom, ki ga razburka vsako nedogmatično mišljenje. Lenuh s svojo prezenco »pokvari« njihovo iluzijo, zato ga je treba seveda »popraviti«, ga narediti sprejemljivega za preostalo družbo. Sledi scena razstavljanja, popravljanja in ponovnega sestavljanja lutke na odru, vsa tragedija prizora pa je skoncentrirana v trenutku, ko na novo sestavljeni Lenuh ugotovi, da je »Nekoč bil nekdo drug«. In ker tako drugačen, tako potvarjen ne more biti, mu preostane le še salto mortale.

V trenutku njegove smrti – raztreščenja po odru – postane jasno tudi to, da je celotna predstava zgolj priprava oziroma prijazenjenje s smrtjo. Na odru to poudarjajo tudi animatorji, ki so ves čas oblečeni kot pogrebniiki, in tako ne dovolijo spregledati vsenavzočnosti smrti. S tem dobi predstava – ne glede na duhovitost in lahкотnost, ki veje iz določenih scen – pridih neizbežnosti, srednjeveška parabola, prestavljena v sodoben čas, pa na subtilen način postavlja večna vprašanja o smislu bivanja in biti.

fotografija Boštjan Lah

Pod lutkovno predstavo za odrasle **Salto mortale** se je kot režiser, avtor lutk, scenograf in kostumograf podpisal **Silvan Omerzu**, besedilo pa je posebej za lutkovni oder ustvaril **Nebojša Pop - Tasić**.